

Wykaz skrótów	17
Wprowadzenie	21
I	Podstawowe pojęcia 23
1	Prawo karne 25
1.1	Pojęcie 25
1.2	Wartości chronione 25
1.3	Dolegliwość prawa karnego 25
1.4	Etapy realizacji prawa karnego 26
1.5	Postępowania pokrewne 26
1.6	Prawo represyjne i represja w prawie 28
1.7	Prawo karne międzynarodowe 29
1.8	Normy prawa karnego 30
1.9	Sprawiedliwość i rzetelność w prawie karnym 32
2	Pojęcie procesu karnego 33
3	Przedmiot procesu karnego 35
3.1	Pojęcie 35
3.2	Niezmiennność i niepodzielność przedmiotu procesu, tożsamość czynu 40
4	Cel procesu 42
4.1	Cel ogólny 42
4.2	Cel konkretny 44
4.3	Cele cząstkowe 45
5	Funkcje procesu i funkcje procesowe 46
5.1	Funkcje procesu 46
5.2	Funkcje procesowe 47
6	Podstawa faktyczna i prawna procesu 47
7	Źródła postępowania karnego 48
8	Formy i metody rozstrzygania w procesie karnym 50
8.1	Formy rozstrzygania w procesie karnym 50
8.2	Metody rozstrzygania w procesie karnym 53
9	Model polskiego procesu karnego 56
10	Proces powszechny i szczególny 57
11	Tryby polskiego postępowania karnego 58
12	Stadia procesu karnego 60
13	Zakres terytorialny zastosowania przepisów postępowania karnego 62
14	Zakres temporalny zastosowania przepisów postępowania karnego – kwestie intertemporalne 62
15	Wykładnia przepisów prawa karnego procesowego 64
16	Stosowanie przepisów postępowania karnego 66
17	Kierunki zmian procesu karnego w latach 1918–2022 67
17.1	Kodeks postępowania karnego z 1928 r. 68

17.2	Okres II wojny światowej	70
17.3	Lata 1945–1969	71
17.4	Kodeks postępowania karnego z 1969 r.	73
17.5	Kodeks postępowania karnego z 1997 r.	74
18	Konstytucjonalizacja procesu karnego	76
19	Statyka i dynamika wykładu procesu karnego	79
Literatura		80
II	Uczestnicy postępowania	81
1	Pojęcie i rodzaje uczestników w procesie karnym	83
2	Organy procesowe	84
2.1	System organów ochrony prawnej w sprawach karnych	84
2.2	Sąd	86
2.3	Prokurator	100
2.4	Policja i inne uprawnione do uczestnictwa w procesie karnym formacje	107
3	Strony procesowe	111
3.1	Pojęcie strony w procesie karnym	111
3.2	Rodzaje stron procesowych	113
3.3	Zdolność procesowa, legitymacja procesowa	116
3.4	Strony postępowania przygotowawczego	117
3.5	Strony postępowania jurysdykcyjnego	120
3.6	Oskarżony	129
4	Procesowi przedstawiciele stron	131
4.1	Przedstawiciele ustawowi stron	131
4.2	Obrońca	132
4.3	Pełnomocnik	135
5	Rzecznicy interesu społecznego	136
6	Pomocnicy procesowi	138
7	Osobowe źródła dowodowe	139
Literatura		140
III	Czynności procesowe	141
1	Czynności procesowe – ujęcie definicyjne	143
2	Podziały czynności procesowych	145
3	Zdolność (legitymacja) procesowa i zdolność do czynności procesowych	148
4	Aspekty modalne czynności procesowych	150
4.1	Forma <i>sensu stricto</i> i forma <i>sensu largo</i> czynności procesowych – kontrola formalna postulujących oświadczeń woli	150
4.2	Aspekty temporalne czynności procesowych	154
4.2.1	Terminy zawite	156

4.2.2	Terminy prekluzyjne	157
4.2.3	Zasady obliczania terminów procesowych	159
5	Czynności procesowe polegające na złożeniu imperatywnego oświadczenia woli	160
5.1	Typologie i charakterystyka ogólna czynności polegających na złożeniu imperatywnego oświadczenia woli	160
5.2	Decyzje procesowe jako wytwory czynności	164
6	Czynności zależne	165
6.1	Istota czynności zależnych	165
6.2	Dokumentowanie	166
6.3	Doręczenia	169
6.4	Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów	173
6.5	Postępowanie w przedmiocie odtworzenia zaginionych lub zniszczonych akt	175
7	Wadliwość sensu largo i wadliwość sensu stricto czynności procesowych	177
7.1	Uwagi ogólne	177
7.2	Nieważność	178
7.3	Niedopuszczalność	179
7.4	Bezskuteczność i nieprawidłowość	179
8	Konwalidacja i konwersja	182
8.1	Konwalidacja	182
8.2	Konwersja	184
9	Odwolalność czynności procesowych	186
10	Relacje pomiędzy poszczególnymi typami czynności procesowych w płaszczyźnie stosunków procesowych	188
Literatura		192
IV	Dowody	195
1	Dowód i jego rodzaje	197
1.1	Pojęcie dowodu	197
1.2	Podziały dowodów	199
2	Dowodzenie	201
2.1	Pojęcie i etapy dowodzenia	201
2.2	Ciężar dowodu (<i>onus probandi</i>) a obowiązek dowodzenia	203
3	Okoliczności wpływające na proces dowodzenia	207
3.1	Swoboda dowodzenia i jej ograniczenia	207
3.2	Zakazy dowodowe	211
4	Poszukiwanie i wstępne zabezpieczenie dowodów	219
4.1	Istota obowiązku	219
4.2	Zatrzymanie rzeczy	220
4.3	Przeszukanie	221
4.4	Kontrola procesowa	224
4.5	Kontrola operacyjna	225
5	Wprowadzanie dowodów do procesu	227

5.1	Sposób wprowadzenia dowodu	227
5.2	Wniosek dowodowy i jego rozpoznanie	228
5.3	Granice dopuszczalności dowodów	232
6	Sposoby przeprowadzenia dowodów	237
6.1	Przesłuchanie	239
6.2	Odczytanie	240
6.3	Ogłędziny	240
7	Utrwalenie i ocena dowodów. Dokonanie ustaleń faktycznych	241
8	Oskarżony jako źródło dowodowe	242
8.1	Podwójna rola oskarżonego	242
8.2	Swoboda wypowiedzi i przyznanie się do winy	243
8.3	Prawo do milczenia i przywilej bezkarności za fałszywe wyjaśnienia	244
8.4	Obowiązki dowodowe oskarżonego	245
9	Świadek i jego zeznanie	246
9.1	Pojęcie świadka	246
9.2	Obowiązki i uprawnienia procesowe	248
9.3	Przesłuchanie świadka małoletniego poniżej 15. roku życia	251
9.4	Świadek <i>incognito</i> (anonimowy)	252
9.5	Świadek koronny i tzw. mały świadek koronny	255
10	Biegły i jego opinia	259
11	Dokument i jego treść	265
11.1	Pojęcie dokumentu	265
11.2	Podziały dokumentów	266
12	Dowód rzeczowy i jego właściwość	267
13	Eksperyment procesowy i jego wynik	269
14	Wywiad środowiskowy	270
15	Materiał uzyskany w drodze czynności operacyjno-rozpoznawczych	271
Literatura		274
V	Zasady procesu karnego	275
1	Zasada procesowa	277
1.1	Pojęcie zasady procesowej	277
1.2	Doniosłość zasad	278
1.3	Zasada procesowa w ujęciu abstrakcyjnym i konkretnym	280
1.4	Klasyfikacje zasad procesowych	281
2	Funkcje zasad procesowych	284
3	Kryteria wyodrębnienia zasady procesowej	286
4	Systematyka zasad procesowych	287
4.1	Pojęcie systemu zasad procesowych	287
4.2	Naczelne (podstawowe) zasady procesu karnego	289
4.3	Współczesne dyskusje o zasadach procesu karnego	290
4.4	Zasady prawa materialnego, europejskiego i międzynarodowego	291

5	Zasada prawdy materialnej	292
6	Zasada ścigania z urzędu	297
7	Zasada legalizmu	300
8	Zasada skargowości	303
9	Zasada informacji	307
10	Zasada konsensualizmu	309
11	Zasada kontrydiktoryjności	313
12	Zasada jawności	318
13	Zasada ustności i zasada pisemności	323
14	Zasada sprawności i koncentracji	325
15	Zasada bezpośredniości	330
16	Zasada bezstronności (obiektywizmu)	333
17	Zasada swobodnej oceny dowodów	337
18	Zasada samodzielności jurysdykcyjnej	340
19	Zasada udziału czynnika społecznego	342
20	Zasada kontroli	344
21	Zasada prawa do obrony	348
22	Zasada domniemania niewinności	353
22.1	Domniemanie niewinności	353
22.2	Ciężar dowodu (<i>onus probandi</i>)	354
22.3	<i>In dubio pro reo</i>	355
Literatura		358
VI	Środki przymusu	359
1	Środki przymusu – zagadnienia ogólne	361
2	Ujęcie obywatelskie	362
3	Zatrzymanie właściwe (policyjne)	363
4	Zatrzymanie prokuratorskie	365
5	Środki zapobiegawcze	367
5.1	Uwagi ogólne	367
5.2	Cel stosowania środków zapobiegawczych	368
5.3	Podstawy stosowania środków zapobiegawczych	368
5.4	Postępowanie w przedmiocie stosowania środków zapobiegawczych	371
5.4.1	Organ stosujący środki zapobiegawcze	372
5.4.2	Forma decyzji w przedmiocie środka zapobiegawczego	372
5.4.3	Uzasadnienie postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego	372
5.4.4	Kontrola środków zapobiegawczych	373
6	Tymczasowe aresztowanie	376
6.1	Uwagi ogólne	376
6.2	Stosowanie tymczasowego aresztowania	376
6.3	Posiedzenie sądu w przedmiocie rozpoznania wniosku prokuratora	378
6.4	Czas trwania tymczasowego aresztowania	378

VIII	Postępowanie przygotowawcze	435
1	Zadania i funkcje postępowania przygotowawczego	437
2	Wszczęcie postępowania przygotowawczego	442
2.1	Podstawy wszczęcia śledztwa lub dochodzenia	442
2.2	Źródła informacji o popełnieniu przestępstwa	443
2.3	Czynności sprawdzające	448
2.4	Postanowienie o wszczęciu śledztwa lub dochodzenia	449
2.5	Dochodzenie w niezbędnym zakresie	451
2.6	Odmowa wszczęcia śledztwa lub dochodzenia	453
3	Formy postępowania przygotowawczego	455
3.1	Uwagi ogólne	455
3.2	Śledztwo	456
3.3	Dochodzenie	458
4	Instytucja przedstawienia zarzutów	462
5	Uprawnienia stron i ich przedstawicieli	469
6	Instytucja zamknięcia śledztwa lub dochodzenia	476
7	Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotowawczym	478
8	Rola sądu w stadium postępowania przygotowawczego	483
Literatura		486
IX	Skarga zasadnicza	487
1	Pojęcie i istota skargi	489
2	Funkcje skargi	491
3	Rodzaje skarg	494
3.1	Uwagi ogólne	494
3.2	Zwykły akt oskarżenia	494
3.3	Szczególne formy aktu oskarżenia	499
3.4	Surogaty aktu oskarżenia	501
Literatura		504
X	Postępowanie sądowe przed rozprawą główną	505
1	Zagadnienia ogólne wstępnej kontroli oskarżenia	507
2	Formalna kontrola oskarżenia	508
3	Merytoryczna kontrola oskarżenia	510
3.1	Istota kontroli formalnej	510
3.2	Sądowa kontrola oskarżenia (art. 339 k.p.k.)	511
4	Czynności organizujące rozprawę główną	516
4.1	Wyznaczenie sędziego do rozpoznania sprawy	516

4.2	Doręczenie oskarżonemu odpisu aktu oskarżenia	517
4.3	Posiedzenie wstępne	519
5	Zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej	521
Literatura		526
XI	Rozprawa główna	527
1	Model rozprawy głównej i jej znaczenie w procesie karnym	529
2	Przewodniczący jako organ kierujący rozprawą główną	534
3	Przerwanie i odroczenie rozprawy	538
4	Część wstępna rozprawy głównej	541
4.1	Wywołanie sprawy	541
4.2	Sprawdzenie stawienia osób wezwanych na rozprawę	542
4.3	Wnioski formalne i czynności przed rozpoczęciem przewodu sądowego	545
5	Przewód sądowy	546
5.1	Uwagi ogólne	546
5.2	Przedstawienie zarzutu oskarżenia	549
5.3	Wysłuchanie oskarżonego	550
5.4	Modyfikacja przebiegu postępowania dowodowego ze względu na procesowe oświadczenia oskarżonego	553
5.4.1	Dobrowolne poddanie się karze	553
5.4.2	Przyznanie się oskarżonego do popełnienia zarzucanego czynu	556
5.5	Dalsze postępowanie dowodowe	557
5.6	Zamknięcie przewodu sądowego	561
6	Głosy końcowe	562
7	Wyrokowanie	564
7.1	Uwagi ogólne	564
7.2	Przebieg narady sędziowskiej i głosowanie	565
7.3	Obowiązek pisemnego sporządzenia wyroku i jego promulgacja	567
7.4	Uzupełnienie i sprostowanie wyroku	571
Literatura		572
XII	Postępowanie odwoławcze	573
1	System środków kontroli procesowej (środków zaskarżenia)	575
2	Postępowanie odwoławcze	576
2.1	Istota i zakres postępowania odwoławczego	576
2.1.1	Istota postępowania odwoławczego	576
2.1.2	Strony postępowania odwoławczego	578
2.1.3	Zakres postępowania odwoławczego	579
2.2	Podstawy odwoławcze	580
2.2.1	Uwagi ogólne	580

2.2.2	Względne podstawy odwoławcze	582
2.2.3	Bezwzględne podstawy odwoławcze	586
2.3	Środek odwoławczy	593
2.3.1	Elementy środka odwoławczego	593
2.3.2	Wniesienie i cofnięcie środka	594
2.3.3	Uzupełnienie i zmiana środka	595
2.4	Zakres orzekania sądu odwoławczego	596
2.4.1	Granice rozpoznania środka odwoławczego	596
2.4.2	Zakaz <i>reformationis in peius</i>	601
2.5	Rozstrzygnięcia sądu odwoławczego	605
2.5.1	Rodzaje rozstrzygnięć	605
2.5.2	Pytanie prawne do Sądu Najwyższego	607
2.6	Zaskarżenie samego uzasadnienia	608
2.7	Postępowanie następcze (ponowne w pierwszej instancji)	609
3	Apelacja	610
3.1	Istota i przedmiot apelacji	610
3.1.1	Istota	610
3.1.2	Zakres zaskarżenia i samoistność zarzutów apelacyjnych	611
3.2	Wniesienie apelacji	613
3.3	Rozpoznanie apelacji	615
3.4	Orzeczenie sądu apelacyjnego	617
4	Zażalenie	618
5	Sprzeciw i quasi-sprzeciw	622
Literatura		624
XIII	Postępowania szczególne	625
1	Uwagi wprowadzające	627
2	Postępowania konsensualne	628
2.1	Zagadnienia ogólne	628
2.2	Skazanie bez przeprowadzania rozprawy	629
2.3	Rozpoznanie przez sąd wniosku o skazanie bez rozprawy	630
2.4	Dobrowolne poddanie się karze	632
2.5	Rozpoznanie wniosku oskarżonego	633
2.6	Wniosek oskarżonego złożony na rozprawie	635
3	Postępowanie prywatnoskargowe	635
3.1	Zagadnienia ogólne	635
3.2	Inicjowanie postępowania prywatnoskargowego	636
3.3	Prokurator w postępowaniu prywatnoskargowym	637
3.4	Posiedzenie pojednawcze	638
3.5	Rozprawa główna	639
3.6	Odstąpienie od oskarżenia	640
4	Postępowanie nakazowe	640

4.1	Zagadnienia ogólne	640
4.2	Przesłanki prowadzenia postępowania nakazowego	642
4.3	Orzekanie bez udziału stron	644
4.4	Wyrok nakazowy	644
4.5	Sprzeciw od wyroku nakazowego	645
5	Postępowanie przyspieszone	646
5.1	Zagadnienia ogólne	646
5.2	Przesłanki prowadzenia postępowania przyspieszonego	647
5.3	Ujęcie jako przesłanka postępowania przygotowawczego	647
5.4	Zatrzymanie jako przesłanka postępowania przygotowawczego	648
5.5	Postępowanie przygotowawcze	649
5.6	Postępowanie przejściowe	649
5.7	Rozprawa w trybie przyspieszonym	650
5.8	Rezygnacja z postępowania przyspieszonego	651
5.9	Postępowanie odwoławcze	651
5.10	Rozprawa „odmiejscowiona”	652
Literatura		654
XIV	Nadzwyczajne środki zaskarżenia	655
1	Nadzwyczajne środki zaskarżenia w systemie środków kontrolnych – ujęcie typologiczne	657
2	Prawomocność wertykalna i horyzontalna orzeczenia w płaszczyźnie jego kontroli	658
3	Elementy wyznaczające model postępowań nadzwyczajno-zaskarżeniowych	659
4	Kodeksowe nadzwyczajne środki zaskarżenia	662
4.1	Charakter prawny kasacji	662
4.2	Kasacja stron	666
4.2.1	Charakterystyka ogólna	666
4.2.2	Zarzuty kasacyjne a kierunek kasacji	668
4.2.3	Granice temporalne	670
4.2.4	Postępowanie okołokasacyjne (przedkasacyjne)	670
4.2.5	Rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego i forum orzekania	673
4.3	Kasacja specjalna (nadzwyczajna)	674
4.4	Skarga na kasacyjny wyrok sądu odwoławczego	676
4.4.1	Charakterystyka ogólna	676
4.4.2	Legitymacja procesowa	676
4.4.3	Procedura	677
4.4.4	Granice rozpoznania i formuły rozstrzygnięcia	677
4.5	Wznowienie postępowania sądowego prawomocnie zakończonego	679
4.5.1	Charakterystyka ogólna	679
4.5.2	Wznowienie postępowania z urzędu	679
4.5.3	Wznowienie postępowania na wniosek strony	680

4.5.4	Podstawy wniosku o wznowienie na wniosek	681
4.5.5	Procedowanie w przedmiocie wznowienia postępowania	685
5	Pozakodeksowe nadzwyczajne środki zaskarżenia	686
5.1	Skarga nadzwyczajna	686
5.1.1	Charakterystyka ogólna	686
5.1.2	Zarzuty skargi nadzwyczajnej	687
5.1.3	Granice temporalne	688
5.1.4	Procedura skargi nadzwyczajnej	688
5.1.5	Forum rozpoznania i skład sądu	688
5.1.6	Rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego	689
5.2	Uznanie za nieważne orzeczeń w postępowaniu rehabilitacyjnym	689
5.3	Unieważnienie orzeczenia w trybie ustawy o Sądzie Najwyższym	691
6	Perspektywy rozwoju nadzwyczajnych środków zaskarżenia w kontekście przywrócenia instytucji stwierdzenia nieważności orzeczeń sądowych	692
Literatura		694
XV	Postępowania po uprawomocnieniu się orzeczenia	695
1	Uwagi ogólne	697
2	Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	697
3	Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	699
4	Ułaskawienie	706
5	Kara łączna i wyrok łączny	712
Literatura		716
XVI	Współpraca międzynarodowa w sprawach karnych	717
1	Rodzaje i źródła współpracy międzynarodowej	719
2	Współpraca w Unii Europejskiej	723
2.1	Europejski nakaz aresztowania	732
2.2	Europejski nakaz dochodzeniowy	742
2.3	Europejski nakaz ochrony	747
2.4	Wzajemne uznawanie i wykonywanie orzeczeń dotyczących kar	749
2.4.1	Uwagi ogólne	749
2.4.2	Kary o charakterze pieniężnym	750
2.4.3	Wzajemne uznawanie orzeczeń dotyczących przepadku	752
2.4.4	Kary pozbawienia wolności	753
2.4.5	Orzeczenia probacyjne	756
2.5	Pozostałe obszary współpracy	759
2.6	Współpraca w praktyce	763
3	Tradycyjna współpraca	764

3.1	Pomoc prawna	764
3.2	Ekstradycja	765
4	Współpraca z Międzynarodowym Trybunałem Karnym	768
Literatura		772
XVII	Koszty procesu	773
1	Pojęcie i zakres kosztów	775
2	Reguły ponoszenia kosztów	778
3	Zwrot kosztów	781
4	Zwolnienie od ponoszenia kosztów	783
Literatura		784
XVIII	Postępowania ekwiwalentne i następcze	785
1	Postępowanie karne skarbowe	787
1.1	Zagadnienia ogólne	787
1.2	Charakter postępowania	787
1.3	Cel postępowania	788
1.4	Uczestnicy postępowania	788
1.5	Przebieg postępowania	789
2	Postępowanie w sprawach o wykroczenia	790
2.1	Zagadnienia ogólne	790
2.2	Zasady postępowania	791
2.3	Przedmiot postępowania	793
2.4	Struktura postępowania	794
2.5	Uczestnicy postępowania	797
2.6	Uwarunkowania konstytucyjne i konwencyjne	798
3	Postępowanie w sprawach nieletnich	799
3.1	Zagadnienia ogólne	799
3.2	Przebieg postępowania	800
4	Postępowanie karne wykonawcze	801
4.1	Pojęcie	801
4.2	Prawo karne wykonawcze a prawo karne procesowe	802
4.3	Zasady prawa karnego wykonawczego i zasady procesu karnego istotne dla stadium wykonawczo-likwidacyjnego	803
4.4	Uczestnicy postępowania i ich pozycja procesowa	805
4.5	Wykonalność orzeczenia	810
Literatura		812
Autorzy		813